

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Seppälä, M. (2023) Tiedon tulkinta ja tietämyksen johtaminen. Tietoasiantuntija 5, 26-27.

Tiedon tulkinta ja tietämyksen johtaminen

Keskinäisriippuvuuksien maailmassa tarvitaan tietojohdamista, jossa ihmisten kokemuksen ja tiedon jaetun tulkinnan merkitys korostuu tietoresurssien hallinnan rinnalla. Tässä artikkelissa pohditaan, miten kokemusta ja tulkintaa voisi tarkastella osana tietämyksen johtamista.

TEKSTI: MIKAEL SEPPÄLÄ

Tietojohdaminen on perinteisesti painottanut informaation keräämistä, käsittelyä ja hyödyntämistä tavalla, joka muistuttaa niin kutsutun DIKW-pyramidin lineaarista ja hierarkkista rakennetta. DIKW on lyhenne sanoista aineisto, informaatio, tieto ja viisaus (engl. Data, Information, Knowledge, Wisdom). Malli kuvaa tapoja, joilla data jalostuu tietämykseksi ja tietämys viisaudeksi, mutta mikä mallissa jää vähemmälle huomiolle on se, että jokaisessa siirtymässä tapahtuu tulkintaa. (Rowley 2007.)

Pyramidin ensimmäinen porras on aineisto. Se kuvaa numeroita ja faktoja, joihin ei sisälly merkitystä, kuten kellon numerot. Astetta ylempänä on informaatio, joka pitää sisällään kontekstin. Esimerkiksi kello 16 voi usein viitata työpäivän päättymiseen. Pyramidin kolmas askelma on tietämys. Tämä on vaihe, jossa informaatio muuttuu ymmärrykseksi. Kun ymmärretään, minkälaista liikennettä on odotettavissa kotimatalla työpäivän päättyessä, kyseessä on tietämys. Se on ymmärrystä suhteista ja syistä, jotka auttavat ennustamaan ja vaikuttamaan ympärillä oleviin asioihin, kuten kotimatkan reittivalintaan.

Pyramidin huippu on viisaus. Viisaus yhdistää tiedon arvostelukykyyn, eettiseen harkintaan ja elämäkokemukseen. (Rowley 2007.)

Sisäkietoutuneisuus

Dan Siegelin teos *IntraConnected: MWe to the Power of We* (2021) tarjoaa perspektiivin, joka voi rikastuttaa tietojohdamista tuomalla sitä lähemmäs yksilöiden ja yhteisöjen kokemusmaailmoja. Siegel korostaa kirjassaan neuropsykologiaan perustuvia prosesseja, jotka korostavat ihmismielen sisäisen ja ulkoisen maailman yhteen kietoutuneisuutta.

Sisäkietoutuneisuuden käsite (kirjoittajan käänös, engl. intracconnected) korostaa olemisemme ja kognitioihimme vaikuttavia moninaisia prosesseja ja niiden integroitumista. Tieto ei ole tuolla jossain, vaan se syntyy erilaisten näkökulmien, kuten mielemme, kehomme, sosiaalisten suhteidemme sekä laajempien sosiaalisten, taloudellisten, teknologisten ja luonnon järjestelmien, yhteentörmäyksistä sekä näistä tehdyistä tulkinnoista.

Tulkinnan tavat voivat kehittyä erityisesti sosiaalisissa suhteissa, kun tullaan tietoiseksi erilaisista ta-

Tulkinnan tavat voivat kehittyä erityisesti sosiaalisissa suhteissa, kun tullaan tietoiseksi erilaisista tavoista synnyttää ymmärrystä.

Malli kuvaa tapoja, joilla data jalostuu tietämykseksi ja tietämys viisaudeksi, mutta mikä mallissa jää vähemmälle huomiolle on se, että jokaisessa siirtymässä tapahtuu tulkintaa.

voista synnyttää ymmärrystä. Matka itsenäisyyttä korostavista tietämisen tavoista kohti jaetun tietämyksen synnyttämistä voi auttaa ymmärtämään maailman moninaisuutta ja sen luonnetta paremmin sekä keinoja ylittää ihmisten välisiä erimielisyyksiä tavoilla, joilla voidaan kunnioittaa näkökulmien ja tulkinnan moninaisuutta.

Hierarkkisen kompleksisuuden malli

Michael Commons on kehittänyt hierarkkisen kompleksisuuden mallin, joka kuvaa, miten ajattelun kompleksisuus ja kyky ymmärtää monimutkaisempia ideoita voi kehittyä. Tehtävien kompleksisuuden matemaattiseen kuvaamiseen perustuva malli avaa ihmisten kognitiivisen kehityksen potentiaalia ja sen vaikutusta tiedon käsittelyyn. Kiinnostavaa Commonsin mallissa ovat sen kuvaamat neljä postformaalia tasoa, jotka haastavat DIKW-mallin lineaarisuutta siinä, että tietämys ja viisaus eivät ole yksiköitä vaan monikoita, joiden taustalla on eritasoisia tapoja tehdä tulkintaa.

Ensimmäisellä, systemaattisten operaatioiden tasolla luodaan monimuuttujaisia järjestelmiä. Näin on esimerkiksi lääkekehityksessä: ymmärretään tauti, sen juurisyyt sekä kehitetään ja testataan lääkkeitä sen hoitoon. Toisella tasolla, metasytemaattisilla operaatioilla, yhdistetään erilaisia järjestelmiä, ja sen valossa voitaisiin analysoida myös elämäntapojen roolia taudin synnyssä (Commons & Bresette 2006).

Kolmannella eli paradigmaattisella tasolla yhdistetään metasyteemejä uusiksi paradigmoiksi, esimerkiksi kokoamalla länsimaisen ja itämaisen lääketieteen tapoja lähestyä tauteja. Neljännellä, poikkiparadigmaattisella tasolla, sovelletaan paradigmoja eri aloilla sekä ymmärretään ja yhdistetään erilaisia paradigmoja uusiksi kokonaisuuksiksi, josta voisi olla esimerkkinä jonkinlainen itämaisen ja länsimaisen lääketieteen integraatio (Commons & Bresette 2006).

Parhaimmillaan tietojohtaminen kykenee tukemaan tiedon synnyttämisen lisäksi myös tulkinnan tapojen moninaisuutta.

Kohti tietämyksen johtamista

Kun sovellamme edellä kuvattuja malleja tietojohtamiseen, on selvää, että tiedon luominen ja jakaminen eivät ole lineaarisia prosesseja. Prosessit riippuvat tulkintaa tekevien yksilöiden omista ja yhteisöjen jaetuista tavoista tulkita asioita. Parhaimmillaan tietojohtaminen kykenee tukemaan tiedon synnyttämisen lisäksi myös tulkinnan tapojen moninaisuutta.

Tietojohtaminen kompleksisessa maailmassa ei ole vain tiedon hallintaa, vaan se on merkityksen luomista ja yhteisöllistä ymmärrystä. Se on lähestymistapa, jossa tieto ja tulkinta lyövät kättä, jotta voimme paremmin navigoida kompleksisessa ja jatkuvasti muuttuvassa maailmassa. ■

YTM, KM, KTM, MBA Mikael Seppälä on ekosysteemien ja systeemisen innovaatiojohtamisen asiantuntija ja työskentelee projektipäällikkönä Laurea-ammattikorkeakoulussa. Työn ohella hän edistää kompleksisuus- ja systeemijattelun käytännön sovelluksia Systeeminen muutos Suomi - Systems Change Finland ry:ssä.

LÄHTEET

Commons, Michael Lamport & Linda Marie Bresette 2006. Illuminating Major Creative Scientific Innovators with Postformal Stages. Teoksessa Carol Hoare (toim.) Handbook of Adult Development and Learning, 255–280. United States of America: Oxford University Press.
Rowley, Jennifer 2007. The wisdom hierarchy: representations of the DIKW hierarchy. Journal of Information Science, 33(2), 163–180.
Siegel, Daniel J. 2021. IntraConnected: MWe to the Power of We. Mind Your Brain, Inc.

